VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

HE 13/2024 vp

SIMO MENTULA, NEUVOTTELEVA VIRKAMIES
TYÖELÄMÄ JA TASA-ARVOVALIOKUNTA
13.3.2024

Vaikutukset julkiseen talouteen

- Hallituksen esitykseen liittyvät työllisyysvaikutusarviot on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Ministeriö on hallitusohjelman liitteeseen D liittyvien vastuidensa mukaisesti arvioinut näiden ehdotusten vaikutuksia rakenteelliseen työllisyyteen sekä julkiseen talouteen.
  - Arviointimuistioita on julkaistu osoitteessa https://vm.fi/tyollisyystavoitteiden-seuranta.
- Esityksessä ehdotetut muutokset vahvistavat julkista taloutta arviolta n.**735 miljoonalla eurolla** keskipitkällä aikavälillä. Muutokset vahvistaisivat työllisyyttä arviolta **18 700 työllisellä.**
  - Suorat säästöt etuusmenoissa sekä työllistämisen ja palveluiden kustannuksissa **n. 275 milj**. euroa
  - Työllisyyden vahvistuminen n. **460 milj. euroa**

Työllisyysvaikutusten arviointi

- Työllisyysvaikutusarviot on johdettu työttömyyden keston ja työttömyysturvan tason joustosta, eli kuinka paljon työttömyyden kesto muuttuu työttömyysturvan tason muuttuessa.
  - Arvioissa sovelletaan joustoja 0,8 ja 0,6
    - Tatsiramosin ja van Oursin (2014) kv-tutkimuskatsauksessa joustot ovat 0.35 – 1.6 välillä (keskiarvo: 0,82)
    - Schmiederin ja Wachterin (2016) katsausartikkelissa Eurooppaan sijoittuvissa tutkimuksissa havaitaan joustoja 0,15 – 2 väliltä (keskiarvo 0,97). Yhdysvalloissa havaitut joustot ovat pienempiä.
    - Kotimaisissa tutkimuksissa Uusitalo ja Verho (2010) havaitsevat jouston 0,8. Kyyrä ja Pesola (2020) havaitsevat jouston 1,5.
- Työllisyysvaikutusten ja julkisen talouden vaikutusten arvioinneissa on huomioitu jo tehtyjen ja esitykseen sisältyvien ehdotusten yhteisvaikutuksia.

Ansiopäivärahan porrastus

- Yleisesti porrastusta koskeva tutkimusnäyttö on ristiriitaista. On mahdollista perustella että päivärahan tasoa tulisi porrastaa, mutta voidaan perustella myös toisen suuntaisesti.
  - Käyttäytymistieteellinen näkökulma (ks. DellaVigna ym. 2017). Etuuden saaja sopeutuu matalampaan tulotasoon, jolloin tason porrastus vahvistaa työnhakua porrastuksen lähestyessä.
  - Toinen näkökulma (ks. Kolsrud ym 2018). Työttömän kulutusmahdollisuudet ja kyky työllistyä ovat korkeimmillaan työttömyyden alussa. Matalamman etuuden vaikutus hyvinvointiin jää pienemmäksi ja vaikutukset työllistymiseen ovat suuremmat kun etuuden taso on alusta lähtien matalampi.
- Riippumatta onko tason porrastus optimaalista tai ei, työttömyysetuuden odotettu taso laskee ja sillä on työllistymisen kannusteita vahvistava vaikutus.

Onko porrastuksen etupainotteisuus perusteltua?

- Työttömyyden kestoon liittyvät negatiiviset signalointivaikutukset sekä ja työelämä-taitojen sekä osaamisen rapautuminen heikentävät yksilön työllistymismahdollisuuksia.
  - Nopea uudelleen työllistyminen on todennäköisesti useimmissa tapauksista paras keino ehkäistä pitkäaikaistyöttömyyttä.
- Koska työttömien varallisuus on yleensä suurimmillaan työttömyyden alkaessa ovat työttömyyden alkuun kohdistuvat työttömyysturvan heikennykset pääsääntöisesti vähemmän haitallisia, kuin työttömyyden myöhemmässä vaiheessa.
- Julkisen talouden säästötavoitteiden näkökulmasta etuuksien leikkaantuminen kohdistuu suurempaan joukkoon etuuden saajia. Vastaava säästövaikutus porrastusta lykkäämällä edellyttäisi suurempaa pudotusta päivärahan tasossa.

Ehdotettuihin muutoksiin liittyy myös laajempia rakenteellisia näkökulmia jotka vaikuttavat työllisyyteen

Työssäoloehdon kertyminen palkkatuesta, rakenteellisia näkökulmia

1) Julkisen talouden rajalliset resurssit:

Etuusmenoja kasvattavat elementit jättävät muihin tarkoituksiin vähemmän resursseja.

2) Vaikuttavuuden parantaminen:

Työllistymisen kannusteet vahvistuvat.

3) Kohdentaminen

Palkkatuella työllistymisen (yksilö) ja työllistämisen (kunta) kannusteet ovat vahvat verrattuna muihin, aktiivisen työvoimapolitiikan toimiin verrattuna.

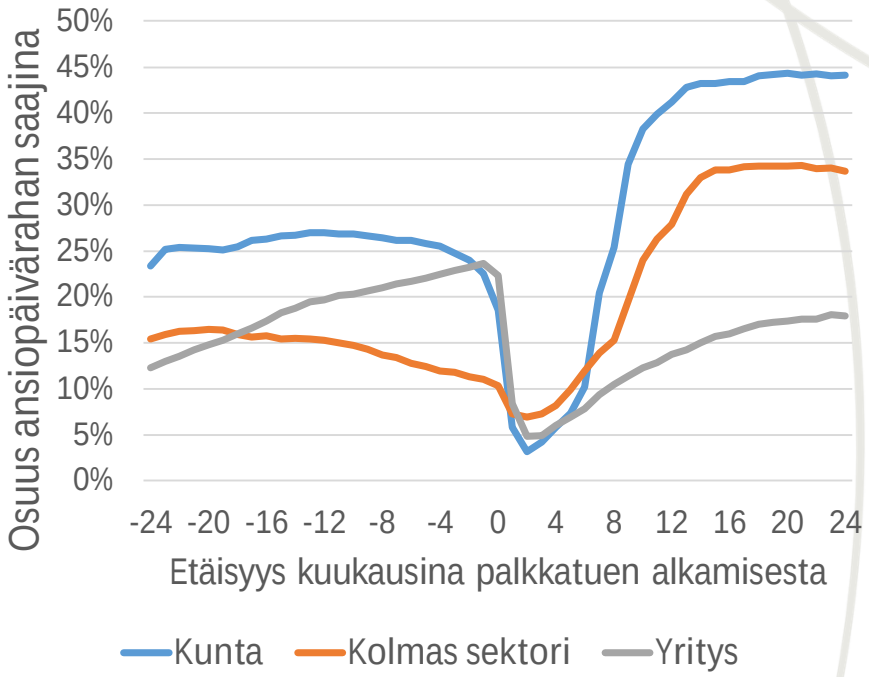

Kuvio: Ansiopäivärahaa saavien osuudet ennen ja jälkeen työllistämisen luokiteltuna sektorin mukaan.

Työllistämisvelvoitteen poistaminen (1/2)

- Työllistämisvelvoite, työssäoloehdon täyttäminen työllistymistä edistävässä palvelussa ja työttömyysturvan lisäpäivät selittävät ansiopäivärahan yleisyyttä +57 vuotta täyttäneillä työnhakijoilla.
- Tavoiteltu vaikutus julkiseen talouteen: työllistämisen kustannus poistuu, etuusmenot vähenevät ja työurat pitenevät.
- Tutkimusnäytön perusteella ”varhaisen eläköitymisen” reitteihin puuttuminen työttömyysturvan ja eläkkeen saannin ehtoja kiristämällä on vahvistanut työllisyyttä.

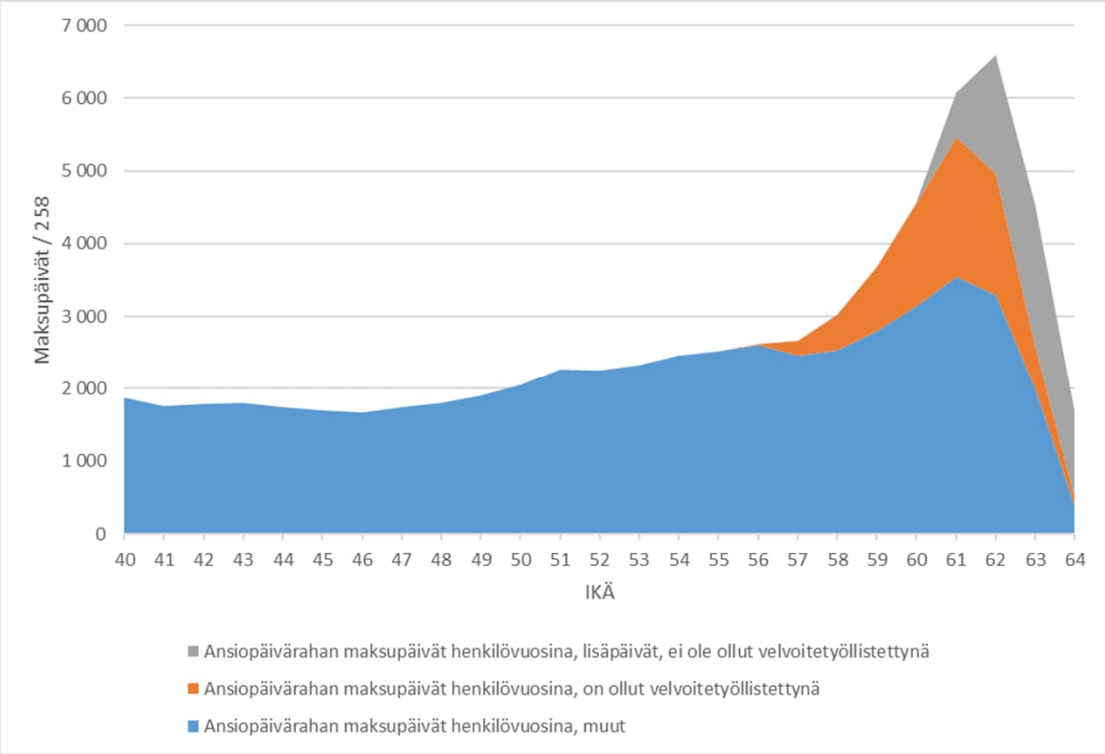

HU(5

Kuvio: Ansiopäivärahan maksupäivät muunnettuna henkilövuosiksi. Velvoitetyöllistäminen tunnistettu työnvälitystilaston (TEM) tutkimusaineistosta ja yhdistetty vuoden 2019 ansiopäivärahan maksuaineistoon (FIVA)

HU(5 Kuvion selitteitä ei pysty lukemaan ollenkaan?

Hämäläinen Ulla (VM); 8.3.2024

Työllistämisvelvoitteen poistaminen (2/2)

- Noin 2 / 5 velvoitteen perusteella työllistetyistä on taustalla vakaa työura. Työllistämisen jälkeen avoimille työmarkkinoille palataan kuitenkin harvoin.

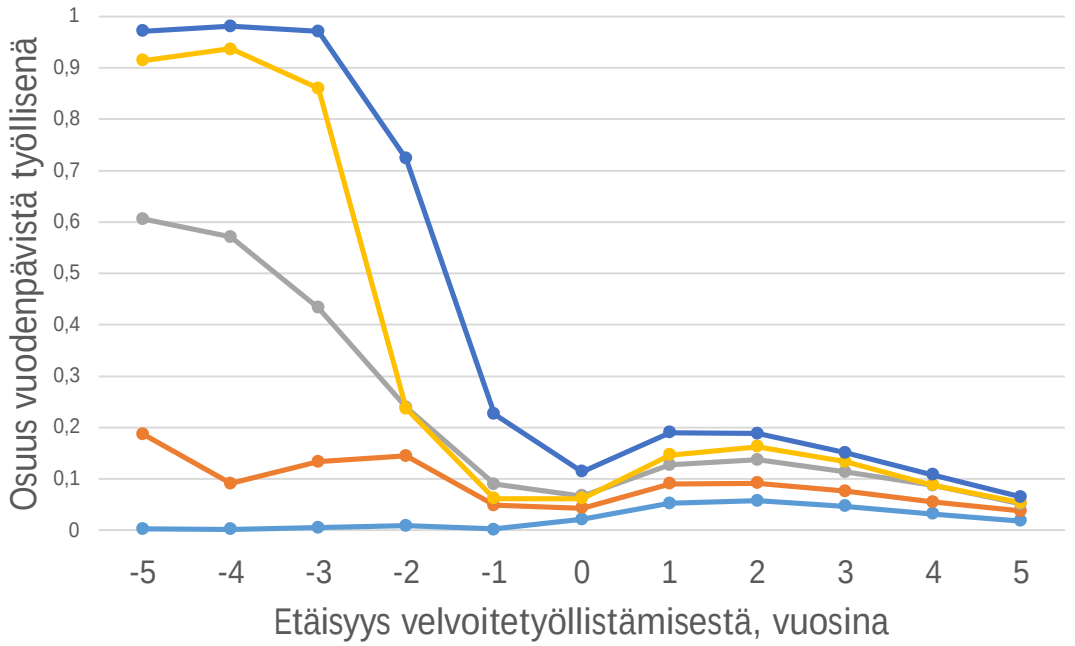

Kuvio: työllistettyjen työskentely avoimilla työmarkkinoilla ennen ja jälkeen velvoitetyöllistämisen. Luokiteltuna viidenneksiin edeltävän 5 vuoden työllisyyden (työpäivät vähennettynä päivät sijoitettuna) perusteella

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos

SIMO MENTULA, NEUVOTTELEVA VIRKAMIES
SIMO.MENTULA@GOV.FI
VM.FI | @VMUUTISET

Lisämateriaalia

Toimenpide	Nettosäästö (milj.euroa)	Työllisyysvaikutus (henkilöä)	Työllisyyden vahvistumisen vaikutus julkiseen talouteen (milj.e)	Vaikutus julkiseen talouteen yhteensä (milj. euroa)
Ansiopäivärahan tason porrastus	149	12 800	313	462
Velvoitetyön lakkauttaminen	92	3 500	85	177
Työssäoloehdon kertymisen lakkauttaminen palveluista	6	600	15	21
58-vuotiaiden suojasäännön kumoaminen	14	1 000	24	38
Työssäoloehdon kertymisen lakkauttaminen palkkatuetusta työstä	14	900	22	36
Yhteensä	**276**	**18 700**	**458**	**734**